

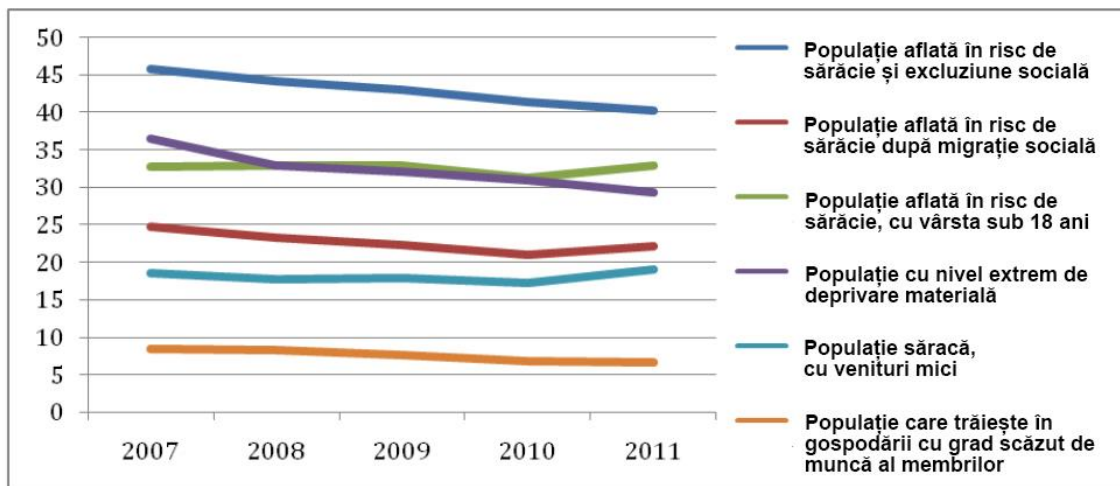
1. SĂRĂCIE

1.1 Tendințe recente

Creșterea nivelului de sărăcie și a excluziunii sociale în România, conform Eurostat

- În ciuda unei scăderi considerabile a ratei riscului de sărăcie și a excluziunii sociale (în special datorită scăderii ratei în ceea ce privește deprivarea materială), procentul rămâne printre cele mai mari din UE (41,7% în 2012).
- În timp ce procentul sărăciei copiilor rămâne mai mult sau mai puțin stabil, pe perioada luată în considerare (2008-2011), copii sunt în continuare un grup vulnerabil în ceea ce privește sărăcia (52,2% în 2012).
- Nivelul de sărăcie al celor care muncesc, dar au salarii insuficiente pentru a-și acoperi cheltuielile a crescut de la 17,7% în 2008 până la procentul îngrijorător de 19% în 2012, de departe fiind cel mai ridicat procent din UE. (media UE: 9%)

Tendințele gradului de sărăcie în România (% din populația totală)

Analiza situației sărăciei în România de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice ¹ indică un risc mai mare de sărăcie la copiii care trăiesc în familii numeroase cu părinți șomeri sau alături de persoane care sunt în imposibilitatea de a lucra din cauza unui handicap fizic sau din cauza vârstei avansate. Acești copii trăiesc în condiții precare, în localități situate în zonele rurale ale țării.

Un studiu efectuat de către Blocul Național al Sindicatelor (BNS), în anul 2012, indică faptul că, rata abandonului școlar a crescut la 18,4%. Această tendință este influențată de faptul că 48,7% dintre copii sunt expuși riscului de sărăcie. De asemenea, studiul arată că 20% dintre cei mai bogați români castiga de 7 ori mai mult decât 20% din cei mai săraci, în timp ce la

¹ Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, 2011
http://www.mmuncii.ro/nou/images/Documente/Familie/Analiza_EU.pdf

nivelul UE, 20% dintre cei mai bogați câștigă de 5 ori mai mult fata de 20% dintre cei mai săraci europeni. În plus, studiul arată că în mediul rural există o pondere mai mare de persoane care nu sunt integrate pe piața muncii.

Alte studii efectuate de Ministerul Muncii și de Institutul Național de Statistică și Date (2012) arată că doar 20% din populație câștigă mai mult decât salariul mediu, ceea ce înseamnă 355 de euro pe lună. Această categorie de populație activă este considerată săracă, chiar dacă are un loc de muncă, din cauza faptului că cea mai mare parte din venitul lor se referă numai la rate bancare și facturi. Gradul de îndatorare are o tendință de creștere, de asemenea, și în societatea românească. Potrivit Băncii Naționale a României, la sfârșitul lunii octombrie 2013, peste 715.000 de persoane au avut întârzieri de peste 30 de zile la plata creditelor.

Conform celor mai recente statistici ale Confederației Caritas România², în fiecare an, organizațiile Caritas ajută 115.000 de beneficiari în 25 de județe din cele mai sărace și mai excluse categorii sociale:

- 60.000 de beneficiari provin din familii sărace, cu membrii aflați în șomaj cu venituri mici și de foarte multe ori au numeroși copii care trăiesc în condiții precare. Ei beneficiază de consiliere socială, educație adecvată pentru copiii lor, mese calde, asistență medicală, sprijin material și adăpost adecvat. Fără ajutorul organizațiilor Caritas, aceste persoane nu reușesc să își susțină familia și să trăiască în condiții decente.
- 15.000 de copii sunt asistați în centre de zi de îngrijire, dezvoltare și orientare. Ei beneficiază de educație de calitate și participă la programe de tip after-school și de asistență psiho-socială. Aceste programe încearcă să reducă rata abandonului școlar, să pregătească copiii pentru o meserie de viitor și promovează egalitatea de șanse pentru toți copiii (copii săraci și cei de etnie romă).
- 15.500 persoane în vârstă cu pensii mici sau fără venituri sunt asistați în programe de îngrijire la domiciliu și sunt sprijiniți cu scopul de a participa activ în societate.
- 3% din populația cu dizabilități beneficiază de asistență în centrele de reabilitare gestionate de către organizațiile Caritas, având în vedere că indemnizația oferită de stat este insuficientă pentru a acoperi nevoile lor. Aceștia sunt oameni săraci, cu șanse mici de angajare în câmpul muncii, din cauza dizabilităților.

Chiar dacă nu există statistici oficiale, s-a observat în cadrul organizațiilor Caritas din România că de la începutul crizei, numărul de beneficiari a crescut și cazurile lor sunt din ce în ce mai dramatice. Organizațiile Caritas România încearcă să acopere toate cererile, dar capacitățile lor sunt într-un curs de dezvoltare lent. Având aceleași resurse, organizațiile Caritas din România trebuie să rezolve mai multe cereri provenind de la persoanele afectate de sărăcie.

1.2. Evoluțiile politicilor recente

Începând cu anul trecut, următoarele evoluții ale politicii au fost înregistrate:

² Broșura Caritas în Romania , 2012, URL: <http://caritas.org.ro/docs/booklet.pdf>

Evaluarea PNR și a politicilor din România se referă la:

Reforma asistenței sociale nu a progresat și nu există niciun dialog real între societatea civilă și Guvern cu scopul de a căuta împreună soluții pentru reducerea sărăciei. Toate recomandările prezentate de ONG-uri la ministere (mai ales la Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice) au fost ignorate. Din decembrie 2011, atunci când Legea nr. 292/2011 privind asistența socială a fost adoptată, nu au fost înregistrate progrese în elaborarea legislației secundare. Furnizorii privați non-profit de serviciile sociale oferite celor mai vulnerabile grupuri se confruntă cu dificultăți majore în finanțarea acestor servicii și sunt în posibilitatea de a se dizolva, lăsând, astfel, zeci de mii de beneficiari, fără asistență. Guvernul român nu a reglementat încă condițiile în care furnizorii privați de servicii sociale pot contracta.

Chiar dacă statul oferă cursuri speciale pentru tineri, nu există suficiente locuri de muncă pentru toate categoriile profesionale de pe piața forței de muncă. De exemplu, medicii din spitalele publice au un nivel de venituri scăzut și, prin urmare, aleg să lucreze în alte țări, unde salariile sunt mult mai decente.

În contextul unei rate ridicate a sărăciei în rândul copiilor, rata persoanelor care urmează cursurile învățământului superior va rămâne redusă în cazul în care statul nu oferă asistență socială și oportunități de dezvoltare copiilor.

Absorbția fondurilor UE este încă redusă (26,24%³), care a contribuit la o scădere a PIB-ului de aproape 10% în primii doi ani ai crizei. Guvernul a promis o rată de absorbție de 80% până la finele anului 2016³. Guvernul urmează modelul polonez și a creat un minister special pentru Fonduri Europene, care coordonează toate instituțiile statului implicate în gestionarea și administrarea acestor fonduri.

Evaluarea recomandărilor specifice de țară adoptate în 2013

Următoarele recomandări sunt considerate adecvate pentru reducerea gradului de sărăcie și a excluziunii sociale în România:

Recomandarea 3: Continuarea reformelor din sectorul de sănătate pentru a crește eficiența, calitatea și accesibilitatea, în special pentru persoanele defavorizate și pentru comunitățile izolate.

Recomandarea 4: Îmbunătățirea participării pe piața forței de muncă, precum și creșterea capacității de inserție profesională și a productivității forței de muncă, prin revizuirea și consolidarea politicilor active pe piața muncii, pentru a oferi instruire și servicii individualizate și promovarea învățării pe tot parcursul vieții. Consolidarea capacității Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru a crește calitatea și gradul de acoperire a serviciilor sale.

³ Guvernul României, Ministerul Fondurilor Europene, 2013, *INFORMARE: privind stadiul la 30 iunie 2013 al implementării Programelor Operaționale finanțate din Instrumente Structurale*, URL: <http://www.guv.ro/upload/articles/109210/>

Recomandarea 5: Sugerăm accelerarea procesului de reformă a învățământului, inclusiv și construirea capacității administrative la nivel central, cât și local, de a evalua impactul reformelor. Propunem acelerarea reformelor în educație și formare profesională.

1.3. Recomandări

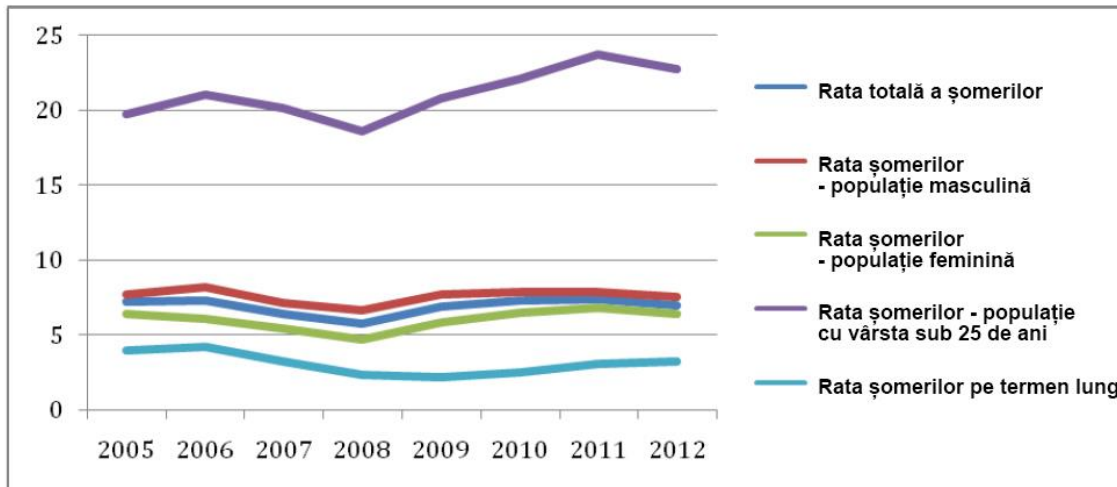
- Strategia Națională de Incluziune a Romilor ar trebui consolidată și garantată că are fonduri suficiente pentru a fi puse în aplicare în mod eficient.
- Extinderea serviciilor de asistență socială, inclusiv de finanțare pentru ONG-uri ca furnizori privați de servicii sociale, pentru a acoperi toate zonele din România, în special în partea de sud și de est a țării.
- Reducerea procedurilor de birocrație excesivă și dezvoltarea unei mai bune comunicări între ministere și societatea civilă.
- Furnizarea de servicii sociale adecvate și accesibile grupurilor vulnerabile.
- Reducerea ratei șomajului în rândul tinerilor, prin punerea în aplicare a planului național pentru ocuparea forței de muncă și prin oferirea de garanții pentru tineri.
- Crearea unor transferuri sociale mai eficiente.

2. FORȚA DE MUNCĂ

2.1. Tendințe recente

Evoluția gradului de ocupare a forței de muncă din România:

- Șomajul a crescut de la 5,8% în 2008, la 7% în 2012, și afectează mai ales tinerii a căror rată a șomajului a crescut cu 4,1 puncte procentuale la 22,7% în 2012.
- Gradul ocupării forței de muncă a scăzut ușor (de la 64,4% în 2008 la 63,8% în 2012), cu o scădere mai mare a ratei de ocupare de către populația feminină, extinzând în continuare a decalajul destul de mare între femei și bărbați (71,4% m, 56,4% f) în ceea ce privește ocuparea locurilor de muncă. În special, rata de ocupare a forței de muncă de către bărbați este singurul indicator situat peste media UE (68,5%).
- Cea mai mare creștere proporțională a avut loc în rata șomajului de lungă durată, care a crescut de la 2,4% în 2008 la 3,2% în 2012. Șomajul pe termen lung a crescut mai puternic în rândul femeilor (de la 1,8% în 2008 la 2,9% în 2012), dar continuă să afecteze mai mulți bărbați (3,4% în 2012).

Tendințele forței de muncă în România (% din populație)

În plus față de cifrele de mai sus, Institutul Național de Statistică român raportează că numărul absolut de persoane angajate cu contract de muncă legal a scăzut în mod semnificativ, de la 4.807.500 în ianuarie 2009, la 4.095.200 la începutul anului 2011 (-14,82%). În 2011, numărul total de persoane cu vârsta eligibilă/legală de muncă, a fost de 14.047.700.

Având în vedere nevoia de recalificare pe piața forței de muncă, atât rata totală a șomajului, precum și rata șomajului pe termen lung sunt mari. Ca urmare a creșterii ratei șomajului, tot mai mulți oameni se adresează organizațiilor Caritas din România pentru asistență socială. Organizațiile Caritas din România oferă programe de formare profesională pentru șomeri la finalul cărora sunt eliberate certificate de calificare recunoscute de autoritățile competente.

2.2. Evoluțiile recente ale politicilor

Începând cu anul trecut, au fost înregistrate următoarele evoluții în domeniul politicilor:

Cu scopul de a integra cât mai mulți angajați în economia formală și pentru a reduce procentul populației care prestează muncă nedeclarată, Guvernul a decis să creeze o bază de date General Electronic pentru Angajati care ar trebui să arate statistici reale ale ratei ocupării forței de muncă din România. Pentru a evita evaziunea fiscală, legea pentru lucrătorii zilieri a fost simplificată. De asemenea, au fost eliminate contractele colective de muncă.

Cu scopul de a oferi mai multe oportunități pentru femei și pentru tinerii angajați, statul a creat programe de formare care au ajutat 33.796 șomeri (16.022 de femei și 8.784 de tineri) să obțină un certificat de calificare pentru un loc de muncă. Au fost recunoscute oficial 36 de noi tipuri de locuri de muncă (și inclusiv au fost eliberate certificate pentru fiecare tip nou).

În vederea creșterii calității ocupării forței de muncă în mediul rural, 9.160 de persoane au participat la cursuri de calificare profesională. Chiar dacă venitul minim a fost majorat cu

32,9% (una din cele mai mari creșteri de venituri din lume), venitul este tot insuficient pentru un trai decent. Potrivit Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor vârstnice, în martie 2013, 3.270.000 dintr-un total de 4.360.000 de persoane angajate, reprezentând 75% din angajați au avut un venit sub nivelul mediu.

Evaluarea PNR și a politicilor din România

Guvernul român a început deja să creeze programe de formare pentru tinerii șomeri, în scopul de a-i stimula să găsească un loc de muncă. Cei mai mulți dintre tineri nu pot să se angajeze, deoarece aceștia nu au calificare practică, iar aceste programe urmăresc să-i ajute. Cu toate acestea, numărul de cursanți certificați rămâne scăzut: 9.160 de oameni. Costul pentru neintegrarea tinerilor pe piața forței de muncă este de 150 de milioane de euro pe an.

Mai mult decât atât, cu scopul de a crește șansele de angajare în câmpul muncii, marile companii sunt încurajate să integreze proaspăt absolvenți în programe de internship pentru o durată de la șase luni de până la 3 ani. De la vârsta peste 16 ani, românii au dreptul de a lucra și primesc un bonus de 110 de euro în prima lună de muncă. De asemenea, ei beneficiază de învățare formală, asistență profesională și sesiuni de informare.

PNR propune, de asemenea, măsuri de combatere a șomajului pe termen lung.

Evaluarea recomandărilor specifice de țară adoptate în 2013:

Următoarele recomandări sunt considerate adecvate pentru îmbunătățirea situației ocupării forței de muncă din România:

CSR 4: România ar trebui să sporească calitatea politicilor active pe piața forței de muncă și să pună în aplicare fără întârziere Planul Național pentru Tineret de Ocuparea a Forței de Muncă.

2.3. Recomandări

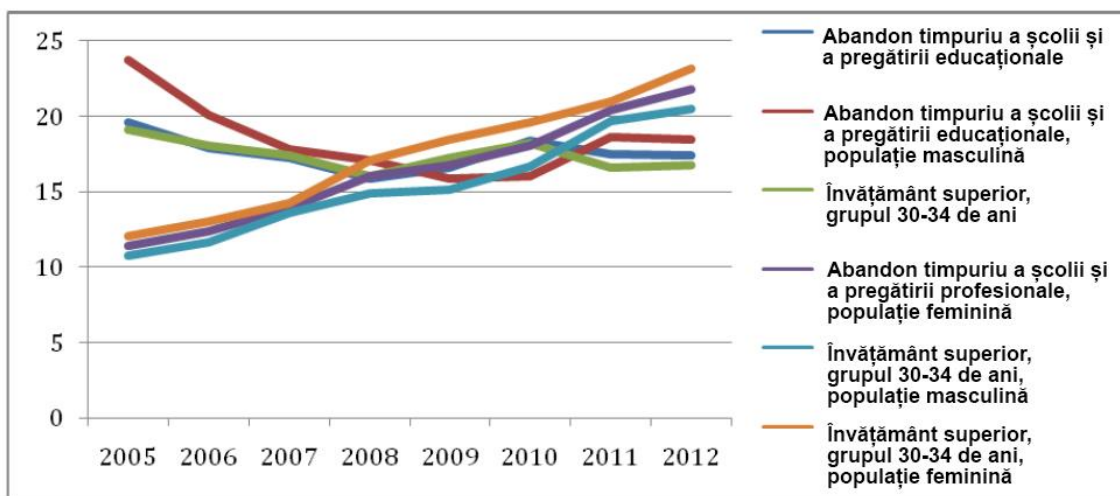
- Punerea în aplicare a strategiilor de incluziune activă, în scopul de a activa piața forței de muncă.
- Oferirea de oportunități de reorientare profesională a șomerilor.
- Dezvoltarea și implementarea reformei pensiilor cu scopul de a oferi persoanelor în vârstă posibilitatea de a continua cariera lor profesională și de a fi active pe piața forței de muncă.
- Crearea și garantarea locurilor de muncă pentru tineri, prin includerea lor pe piața forței de muncă după ce au terminat studiile.
- Dezvoltarea și îmbunătățirea sistemului de școli profesionale, în special în zonele rurale.

3. EDUCAȚIE

3.1. Tendințele recente

Evoluția situației învățământului din România:

- Gradul părăsire timpurie a școlii a crescut de la 15,9% în 2008 la 17,4% în 2012. Rata a crescut deosebit mult în rândul băieților (1,4 p.p.) față de fete (0,7 p.p.). Cu toate acestea, procentul de abandon școlar al fetelor (16,8%), rămâne deosebit de ridicat în comparație cu media UE (11% în 2012).
- Nivelul de educație în învățământul superior a crescut de la 16% în 2008 la 21,8% în 2012, în special ca urmare a unei creșteri de 6,1 pp a ratei de populație feminină care a absolvit studii universitare. În ciuda acestei creșteri, nivelul de studii superior al femeilor rămâne cel mai mic din UE (media UE: 40% în 2012).

Tendențele educației în România (% din populație)

În plus față de statisticile de mai sus , se pot face următoarele observații cu privire la educația în România :

- Un studiu realizat de fundația germană Bertelsmann "ELLI Index - Europa 2010" (ELLI : Indicatori de învățare pe tot parcursul vieții, în Europa), arată că România ocupă ultimul loc în ceea ce privește învățare pe tot parcursul vieții, doar 17,3 % din populație continuă să învețe și să se adapteze la noile tendințe pe parcursul întregii vieți .
- Există o problemă în oferirea de servicii educaționale de bună calitate în zonele rurale și izolate, mai ales în comunitățile de romi.
- Un raport cu privire la situația din Învățământul Preuniversitar, 2011 , realizat de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului⁴ demonstrează că doar 71,5 % din populația în vârstă de 18 de ani, s-a înscris în urma unui formular de pre-universitar de educație. Raportul arată, de asemenea, că procentul populației active fără studii este în creștere .

⁴ Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011, Raport privind situația pre-universitară în România. URL: <http://www.edusfera.ro/wp-content/uploads/2012/08/Raport-privind-starea-invatomantului-preuniversitar-din-Romania-%E2%80%93-2011.pdf>

- Tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani sunt categoria socială cea mai vulnerabilă atunci când vine vorba de includerea profesională pe piața forței de muncă.

În baza raportarilor de pe teren organizațiile Caritas fac următoarele observații : Cei mai mulți dintre copiii care fac parte din programele educaționale oferite de către organizațiile Caritas din România provin din familii sărace dezorganizate, familii monoparentale sau cu părinți care lucrează în străinătate. În mare parte ei participă la programele centrelor de zi unde beneficiază de programe de tip after-school, ajutor la teme și cursuri speciale pentru dezvoltare profesională .

Organizațiile Caritas din România asistă anual 15.000 de copii și tineri. Copiii afectați de abandon școlar timpuriu provin în mare parte din familii care nu dispun de resurse financiare; sunt copii cu dizabilități și copii din comunitățile de romi. Majoritatea copiilor afectați trăiesc în zonele rurale în care accesul la instituțiile de învățământ este limitat din cauza marilor distanțe dintre casă și școală sau pentru că sunt forțați de către familiile lor să lucreze în gospodărie . Mai ales după terminarea școlii primare (după 8 sau 9 clase), nu există aproape nici o posibilitate de învățământ liceal în mediul rural . Acești copii sunt expuși la riscuri mari, cum ar fi migrația către orașe la vârsta adolescenței și rosul consumului de alcool sau chiar droguri, ajungând să fie excluși social, ei dezvoltă un comportament violent și anti-social .

Fără educație, mulți dintre ei nu vor avea acces la un loc de muncă adecvat și vor deveni parte din categoriile vulnerabile ale societății. Copii care provin din familii extrem de sărace sunt forțați să cerșească sau să fure pentru a susține și ceilalți membri ai familiei.

3.2. Evoluția recentă ale politicilor

Începând cu anul trecut, a fost înregistrată următoarea evoluție a politicilor:

Legea sistemului de învățământ a fost modificată în martie 2013 și presupune regelementări noi, cum ar fi: elevii sunt obligați să incheie un ciclu de 10 de ani de educație formală, începând cu anul pregătitor. Numărul de evaluări crește până la 6 și cea mai importantă evaluare va fi în anul al nouălea de educație formală. Examenul de evaluare din cel de-al 12-lea an de educație formală va avea un număr de 4 teste obligatorii, din care una dintre ele va evalua competențele digitale ale liceenilor. Etapa de învățământ primar va avea o durată de 5 ani, în loc de 4. Aceste modificări au ca scop creșterea calității sistemului de învățământ prin extinderea numărului de ani de educație formală obligatorie și printr-o intensificare a evaluării.

Evaluarea PNR și a politicilor din România

Deși, reforma învățământului a înregistrat progrese, prin măsurile propuse nu se ajunge la comunitățile cele mai vulnerabile ale căror membri sunt încă în risc de marginalizare - cei care locuiesc în sate și comune izolate, precum și la persoanele aparținând comunităților de romi.

Există în continuare un decalaj între populația rurală și urbană în ceea ce privește accesul la educație. Bugetul de punere în aplicare a reformei învățământului și pentru a reduce

decalajul urban-rural este insuficient și, prin urmare, multe dintre măsurile propuse sunt susceptibile de a rămâne pe hârtie. Cu scopul de a aborda problema abandonului școlar timpuriu, este necesar de a oferi copiilor acces la servicii sociale, cum ar fi centrele de zi cu programe de tip after-school, de sprijin financiar și de consiliere.

Evaluarea recomandărilor specifice de țară adoptate în 2013:

Următoarele recomandări sunt considerate adecvate pentru îmbunătățirea situației învățământului din România:

Recomandarea 5: Accelerarea procesului de reformă a educației, inclusiv consolidarea capacității administrative la nivel central, cât și local, și evaluarea impactului reformelor; accelerarea reformelor în educație și în domeniul formării profesionale.

3.3. Recomandări

- Crearea de politici și strategii de incluziune educațională la nivel regional care răspund la anumite probleme specifice.
- Crearea un sistem educațional care să răspundă nevoilor pieței forței de muncă și cerințelor acesteia, inclusiv în școlile profesionale din mediul rural.
- Realizarea unui pachet de servicii sociale care sprijină includerea cu succes a copiilor defavorizați (în special din comunitățile de romi), în sistemul de învățământ.
- Dezvoltarea unui sistem adecvat de colectare a datelor pentru a monitoriza cu precizie rata abandonului școlar.
- Punerea în aplicare a unui program de subvenții pentru comunitățile care locuiesc în zonele afectate din punct de vedere economic.